

Vissa skolfrågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2006/07:86 *Vissa skolfrågor* och motionsyrkanden i anslutning till dessa.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motionsyrkandena.

I propositionen föreslår regeringen att tidigare s.k. riksdagsbindningar hävs dels vad gäller avstämmningstillfällen i grundskolan, dels vad gäller skriftlig information om elevers skolgång i grundskolan och motsvarande skolformer. Regeringen redovisar också vissa bedömningar i fråga om avstämmningstillfällen i grundskolan.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	5
Riksdagens tidigare uttalanden om avstämningstillfällen i grundskolan	5
Riksdagens tidigare uttalande om skriftlig information i samband med utvecklingssamtal	7
Vissa tillkännagivanden	9
Reservationer	10
1. Riksdagens tidigare uttalanden om avstämningstillfällen i grundskolan, punkt 1 (s, mp)	10
2. Riksdagens tidigare uttalanden om avstämningstillfällen i grundskolan, punkt 1 (v)	11
3. Riksdagens tidigare uttalande om skriftlig information i samband med utvecklingssamtal, punkt 2 (s, mp)	12
4. Riksdagens tidigare uttalande om skriftlig information i samband med utvecklingssamtal, punkt 2 (v)	13
5. Vissa tillkännagivanden, punkt 3 (v)	14
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	16
Propositionen	16
Följdmotioner	16

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagens tidigare uttalanden om avstämningstillfällen i grundskolan

Riksdagen bifaller proposition 2006/07:86 punkt 1 och avslår motionerna 2006/07:Ub14 yrkande 1 i denna del, 2006/07:Ub15 yrkande 1 och 2006/07:Ub16 i denna del.

Reservation 1 (s, mp)

Reservation 2 (v)

2. Riksdagens tidigare uttalande om skriftlig information i samband med utvecklingssamtal

Riksdagen bifaller proposition 2006/07:86 punkt 2 och avslår motionerna 2006/07:Ub14 yrkande 1 i denna del, 2006/07:Ub15 yrkande 2 och 2006/07:Ub16 i denna del.

Reservation 3 (s, mp)

Reservation 4 (v)

3. Vissa tillkännagivanden

Riksdagen avslår motion 2006/07:Ub14 yrkandena 2–5.

Reservation 5 (v)

Stockholm den 15 maj 2007

På utbildningsutskottets vägnar

Sofia Larsen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sofia Larsen (c), Marie Granlund (s), Mats Gerdau (m), Mikael Damberg (s), Gustav Blix (m), Ulf Nilsson (fp), Louise Malmström (s), Betty Malmberg (m), Ibrahim Baylan (s), Gunilla Tjernberg (kd), Lars Hjalmered (m), Rossana Dinamarca (v), Peter Hultqvist (s), Ulrika Carlsson i Skövde (c), Mats Pertoft (mp), Oskar Öholm (m) och Thomas Strand (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I budgetpropositionen för 2007 (prop. 2006/07:1, utg.omr. 16, s. 99 f.) anförde regeringen att ett antal regelbundna, obligatoriska kontrollstationer borde införas i grundskolan i syfte att skapa nationell likvärdighet och ge förutsättningar att minska variationen i elevers resultat.

I budgetpropositionen för 2007 (s. 101) framhöll regeringen också att det är väsentligt att elever och föräldrar får god information om elevernas utveckling samt att informationen delges på ett tydligt och konstruktivt sätt. Regeringen anser att betyg och skriftliga omdömen ger bättre möjligheter att utvärdera kunskapsresultaten samt att dessa bidrar till att utvecklingssamtalen blir mer strukturerade och givande.

Både för frågan om hävande av riksdagsbindningar avseende avstämningstillfällen i skolan och för frågan om hävande av riksdagsbindningar avseende betygsliknande skriftlig information har promemorior utarbetats inom Regeringskansliet. Dessa har remissbehandlats och ligger till grund för den proposition som regeringen lagt fram.

Utöver de förslag riksdagen här har att ta ställning till redovisas i propositionen regeringens bedömningar i fråga om avstämningstillfällen i grundskolan.

Med anledning av propositionen väcktes tre motioner med sammanlagt åtta yrkanden. De motionsförslag som behandlas i betänkandet återges i bilaga 1.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Vissa frågor som regleras i skolformsförordningar, som beslutas av regeringen, har blivit föremål för uttalanden från riksdagen. Dessa ställningstaganden av riksdagen blir styrande för föreskrifternas innehåll, s.k. riksdagsbindningar. Förslagen i propositionen syftar till att regeringen inte längre ska vara bunden av riksdagens tidigare uttalanden i de frågor som behandlas i propositionen.

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om att riksdagens tidigare uttalanden om avstämningstillfällen i grundskolan samt riksdagens tidigare uttalanden om skriftlig information i samband med utvecklingssamtal i grundskolan och motsvarande skolformer inte längre ska gälla.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag om ny skollag. Vissa principiellt viktiga frågor som i dag regleras i förordning kommer därvid i stället att regleras i den nya lagen.

Utskottets överväganden

Riksdagens tidigare uttalanden om avstämningstillfällena i grundskolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om hävande av tidigare uttalanden om avstämningstillfällena i grundskolan. Därmed avslår riksdagen motioner om avslag på propositionen.

Jämför reservationerna 1 (s, mp) och 2 (v).

Propositionen

Regeringen föreslår att tidigare riksdagsbindningar om avstämningstillfällena i grundskolan hävs. Riksdagens tidigare uttalanden om för vilka skolår det i kursplanerna ska anges mål som eleverna ska ha uppnått, och i vilka årskurser nationella ämnesprov ska vara obligatoriska ska inte längre gälla.

Riksdagsbindningen avseende föreskrifter om kunskapsmål i grundskolans kursplaner härrör från riksdagens betänkande 1993/94:UbU1 Ny läroplan för grundskolan, m.m. som behandlade regeringens proposition 1992/93:220 En ny läroplan och ett nytt betygssystem för grundskolan, sameskolan, specialskolan och den obligatoriska särskolan (rskr. 1993/94:82). Riksdagen godkände de av regeringen föreslagna riktlinjerna avseende kursplanerna.

Riksdagen beslutade med anledning av proposition 1994/95:85 om betyg i det obligatoriska skolväsendet att nationella ämnesprov endast ska vara obligatoriska i slutet av årskurs 9 (bet. 1994/95:UbU6, rskr. 1994/95:136).

Regeringen gör bedömningen att det behövs fler och tidigare avstämningstillfällena med tillhörande ämnesprov i grundskolan och motsvarande skolformer än hittills. Fastställda mål för tidigare årskurser, kopplat till stödsatser för dem som inte når målen, bör vara centrala utgångspunkter för förbättrade resultat i skolan.

Regeringen anser att det i avvaktan på förslaget till ny skollag är rimligt att frågan om avstämningstillfällena i grundskolan även fortsättningsvis regleras på förordningsnivå med stöd av bemyndigandet i 15 kap. 1 § första stycket skollagen.

I budgetpropositionen för 2007 (prop. 2006/07:1, utg.omr. 16 s. 99 f.) framförde regeringen att man avsåg att införa regelbundna och obligatoriska kontrollstationer i syfte att skapa ökad nationell likvärdighet samt ge förutsättningar att minska variationen i elevers resultat. Regeringen gav den 30 november 2006 Statens skolverk i uppdrag att bl.a. föreslå innehåll i mål att uppnå i årskurs 3 och att utforma nationella prov i svenska och

matematik. Dessa prov ska användas för första gången under vårterminen 2009. Uppdraget gavs under förutsättning att riksdagen fattar beslut i enlighet med nu föreliggande förslag.

Motioner

Socialdemokraterna föreslår i motion 2006/07:Ub15 yrkande 1 att riksdagen ska avslå regeringens förslag om att riksdagens tidigare uttalanden om avstämningstillfällena i grundskolan inte längre ska gälla. Socialdemokraterna anser att nationella prov i tidigare åldrar kan innebära en alltför tidig sortering av elever och riskerar att hämma barns utveckling i stället för att främja den. Detta blir särskilt tydligt i den skola som nu håller på att växa fram, där sortering blir viktigare än att öka barns kunskaper.

Vänsterpartiet föreslår också avslag på regeringens proposition i motion 2006/07:Ub14 yrkande 1. Vänsterpartiet anser att regeringens förslag som bl.a. möjliggör tidigare uppnåendemål och nationella prov är kunskapsfientliga, sänker elevernas motivation, ökar stressen samt skapar en sortering av elever utifrån deras bakgrund.

Även Miljöpartiet anser i motion 2006/07:Ub16 att propositionen bör avslås. Miljöpartiet menar att kunskapsutvecklingen är skolans viktigaste uppdrag. Skolan ska erbjuda alla elever en likvärdig utbildning. Likvärdighet är dock inte detsamma som likformighet. Det är en likformighet som inte kan ta hänsyn till individernas olikhet som regeringens förslag leder till.

Stora reformer som får genomgripande konsekvenser för hela grundskoleväsendet bör inte göras med mindre än att det finns en stabil majoritet i riksdagen. Miljöpartiet anser därför att riksdagen ska avslå regeringens förslag att upphäva riksdagsbindningarna vad gäller avstämningstillfällena i grundskolan. Inte minst eftersom dessa frågor, såsom även framgår av regeringens proposition, är av mycket stor betydelse för skolan och dess målfyllelse.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motionsyrkandena.

Utskottet delar regeringens uppfattning att riksdagsbindningarna gällande avstämningstillfällena i grundskolan bör hävas. Det är angeläget att ge alla elever möjlighet att nå de grundläggande målen i alla ämnen. För att stödja elevernas utveckling mot målen och sätta en lägsta garanterad nivå för lärarnas kontinuerliga uppföljning och utvärdering är det angeläget med regelbundna, obligatoriska kontrollstationer. Detta skapar likvärdighet i landet och möjliggör att de elever som behöver särskilt stöd kan upptäckas i tid och få stöd i sin kunskapsutveckling. Utskottet delar regeringens uppfattning att dessa frågor i avvaktan på förslaget till ny skollag bör regleras i förordning med stöd av bemyndigandet i 15 kap. 1 § första stycket skollagen (1985:1100).

Riksdagens tidigare uttalande om skriftlig information i samband med utvecklingssamtal

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om hävande av tidigare riksdagsbindningar om skriftlig information om elevens skolgång i samband med utvecklingssamtal i grundskolan. Riksdagens tidigare uttalande att sådan skriftlig information alltid ska bygga på en överenskommelse i det enskilda fallet och inte får ha karaktären av betyg ska inte längre gälla.

Därmed avslår riksdagen motioner om avslag på propositionen. Jämför reservationerna 3 (s, mp) och 4 (v).

Propositionen

Regeringen föreslår att tidigare riksdagsbindningar om skriftlig information om elevens skolgång i samband med utvecklingssamtal i grundskolan och motsvarande skolformer ska hävas. Riksdagens tidigare uttalanden att sådan skriftlig information alltid ska bygga på en överenskommelse i det enskilda fallet och inte får ha karaktären av betyg föreslås inte längre gälla.

Även denna riksdagsbindning härrör från proposition 1994/95:85 där regeringen föreslog att riksdagen skulle godkänna vad regeringen anförde om ett nytt betygssystem för det obligatoriska skolväsendet. Riksdagen biföll regeringens förslag (bet. 1994/95:UbU6, rskr. 1995/95:136).

Regeringen anser att det betygssystem som finns i dag tillsammans med utvecklingssamtalet och den individuella utvecklingsplanen fyller en viktig funktion men inte ger tillräcklig information om elevernas kunskapsutveckling. Eleven, föräldrarna och lärarna bör tillsammans kunna följa utvecklingen mot målen i läroplanen och i kursplanerna redan från det eleven påbörjar sin skolgång. Den information om elevens skolgång som ges i samband med utvecklingssamtalet upplevs nu ofta som otydlig. En möjlighet att öka tydligheten skulle kunna vara att lärarna får möjlighet att uttrycka sig i betygsliknande former. Det innebär emellertid inte att betyg i kommunala skolor kan sättas i tidigare årskurser än vad riksdagen har fattat beslut om.

Motioner

Socialdemokraterna anser i motion 2006/07:Ub16 yrkande 2 att riksdagen bör avslå regeringens förslag om att riksdagens tidigare uttalanden om skriftlig information i samband med utvecklingssamtal i grundskolan och motsvarande skolformer inte längre ska gälla. I motionen framhålls att betyg och betygsliknande omdömen inte hör hemma i de yngre barnens utbildning. De individuella utvecklingsplanerna är fortfarande ett nytt instrument i den svenska skolan som bör ges en reell chans att verka. Utveck-

lingsplanerna är av framtidsytande karaktär där läraren, eleven och föräldrarna i samverkan sätter upp mål för eleven. Under de första skolåren mognar eleverna mycket olika. Därför är det extra viktigt att eleverna inte jämförs med varandra och att lärandet i den åldern bygger på lust. Barn som har svårt att följa med i skolan behöver framför allt ökade resurser och fler närvarande vuxna. Med regeringens förslag med nationella prov för årskurs 3 riskerar också den pedagogiska mångfalden att försvinna.

Vänsterpartiet anser i motion 2006/07:Ub14 att regeringens förslag att göra det möjligt att införa tidigare uppnåendemål, nationella prov och betyg är kunskapsfientligt, sänker elevernas motivation, ökar stressen samt skapar en sortering av eleverna utifrån deras bakgrund, vilket leder till ökad social snedrekrytering till fortsatta studier och förstärkta klasskillnader i samhället. Riksdagen bör därför avslå proposition 2006/07:86 Vissa skolfrågor.

Miljöpartiet skriver att riksdagen har tidigare uttalat att skriftlig information om elevers skolgång alltid ska bygga på en överenskommelse i det enskilda fallet och att informationen inte får ha karaktären av betyg. Avsikten med propositionen är att regeringen ska få fria händer att göra förändringar avseende skriftlig information utan att återkomma till riksdagen.

Miljöpartiet de gröna ser positivt på att utveckla systemet med skriftliga omdömen i skolan som ett alternativ till dagens betygssystem. Men att som regeringen föreslår skapa betygsliknande omdömen skulle få mycket olyckliga konsekvenser för den pedagogiska verksamheten i skolorna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motionsyrkandena.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det betygssystem som finns i dag inte ger tillräcklig information om elevernas kunskapsutveckling. Den information om elevens skolgång som ges i samband med utvecklingssamtalen upplevs ofta som otydlig. En möjlighet att öka tydligheten skulle kunna vara att lärarna får möjlighet att uttrycka sig i betygsliknande former. Det innebär emellertid inte att betyg i kommunala skolor kan sättas i tidigare årskurser än vad riksdagen har fattat beslut om. Utskottet anser därför att tidigare riksdagsbindningar om skriftlig information om elevens skolgång bör hävas. Riksdagens tidigare uttalande att sådan skriftlig information alltid ska bygga på en överenskommelse i det enskilda fallet och inte får ha karaktären av betyg ska inte längre gälla.

Vissa tillkännagivanden

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslag om tillkännagivanden rörande avskaffande av betyg, utvecklingssamtal, intyg på avslutad utbildning samt överklagande av betyg.

Jämför reservation 5 (v).

Motioner

Vänsterpartiet föreslår i motion 2006/07:Ub14 ett antal tillkännagivanden från riksdagen. I motionens yrkande 2 förordas att betygen avskaffas. I motionen framförs uppfattningen att betygen saknar pedagogiskt värde. Tvärtom kan betyg leda till minskad lust och motivation till studier. Betyg leder till en begränsad syn på hur kunskap utvecklas. Det går heller inte att sätta rättvisa betyg. Betyg bidrar till konkurrens och utslagning i samhället. De medverkar också till den sociala snedrekryteringen till högre studier.

I samma motions yrkande 3 framhålls i stället utvecklingssamtalen. I utvecklingssamtalen kan eleverna få en betydligt mer nyanserad och fullständig bild. Där finns möjlighet att prata om sådant som hör ihop med elevens personliga utveckling och mognad, värderingar, upplevelser och förväntningar. Kunskapsutvecklingen både inom enskilda ämnen och i relation till läroplanens mål kan diskuteras, saker som ofta inte kommer fram i andra sammanhang och som eleven bör fundera över och kanske förbättra.

I motionens yrkande 4 framförs att de graderade betygen bör ersättas med ett intyg på genomförd utbildning när eleven nått upp till de kunskapsmål som finns angivna i läroplan och kursplaner. I motionens yrkande 5 anförs att rätten för elever att överklaga betyg bör utredas. Inom det nuvarande betygssystemet ska betygen kunna överklagas. 1999 års skollagskommitté hade bl.a. i uppdrag att stärka elevernas rättssäkerhet. Som ett led i detta föreslog därför kommittén att elever ska kunna ompröva sina betyg. Det är en av de viktigaste frågorna för den enskildes rättssäkerhet att regler om överklagande och omprövning finns.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden om tillkännagivanden. Utskottet har tidigare under riksdagsåret behandlat liknande motioner och avslagit dessa bl.a. med motiveringen att betyg och skriftliga omdömen ger goda möjligheter att utvärdera kunskapsresultaten i förhållande till målen i skolan. Vad gäller frågan om överklagande av betyg hänvisar utskottet till bestämmelsen i 7 kap. 16 § grundskoleförordningen (1994:1194) där frågan om möjlighet till prövning av betyg regleras. Regeringen utreder för närvarande frågan om betyg.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Riksdagens tidigare uttalanden om avstämningstillfällen i grundskolan, punkt 1 (s, mp)

av Marie Granlund (s), Mikael Damberg (s), Louise Malmström (s), Ibrahim Baylan (s), Peter Hultqvist (s), Mats Pertoft (mp) och Thomas Strand (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2006/07:Ub15 yrkande 1 och 2006/07:Ub16 i denna del och avslår proposition 2006/07:86 punkt 1 och motion 2006/07:Ub14 yrkande 1 i denna del.

Ställningstagande

För ungefär 15 år sedan öppnades möjligheten för fristående skolor att få en offentlig finansiering. Det har bl.a. inneburit att en pedagogisk mångfald har etablerats i landet. Vi anser att den pedagogiska mångfalden är positiv och har bidragit till nytänkande på många områden. Men med regeringens förslag om nationella prov för årskurs 3 riskerar nu den pedagogiska mångfalden att försvinna. Skolor med annan pedagogik kan i dag själva avgöra när och hur olika undervisningsmoment ska införas så länge de följer Skolverkets regler. Det har funnits en bred politisk konsensus om att man ska kunna välja olika pedagogiska vägar och modeller för att nå samma mål i årskurs 9 i grundskolan, inte minst därför att barn är olika och lär olika.

Ett införande av mål och nationella prov i årskurs 3, utan möjlighet till dispens, skulle få dramatiska effekter för t.ex. Waldorfskolorna, som arbetar efter en egen läroplan där man lär sig saker i en annan ordning än vad man gör i den kommunala skolan. Resultatet i årskurs 9 är likvärdigt med det i den kommunala skolan, men vägen dit är annorlunda.

Regeringens avsikt med propositionen är att få fria tyglar att göra stora förändringar i grundskolan utan att behöva återkomma till riksdagen i frågan. Regeringen gav den 30 november 2006 Statens skolverk i uppdrag att föreslå innehåll i mål att uppnå i svenska och matematik i årskurs 3 och att utforma nationella prov i svenska och matematik för årskurs 3. Reger-

ingens politik för skolan innebär en centralstyrning och detaljreglering av kommunal och fristående verksamhet. Det är ett effektivt sätt att sätta stopp för pedagogisk utveckling och lärares och rektorers motivation. Stora reformer som får genomgripande konsekvenser för hela grundskoleväsendet bör inte göras med mindre än att det finns en stabil majoritet i riksdagen. Vi anser därför att riksdagen ska avslå regeringens förslag om att upphäva riksdagsbindningarna vad gäller avstämningsstillfällena i grundskolan – inte minst eftersom dessa frågor, såsom även framgår av regeringens proposition, är av mycket stor betydelse för skolan och dess måluppfyllelse.

2. Riksdagens tidigare uttalanden om avstämningsstillfällena i grundskolan, punkt 1 (v)

av Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ub14 yrkande 1 i denna del och avslår proposition 2006/07:86 punkt 1 och motionerna 2006/07:Ub15 yrkande 1 och 2006/07:Ub16 i denna del.

Ställningstagande

Regeringen menar att syftet med att införa tidigare ämnesprov är att upptäcka elever med behov av stöd tidigare och att de därmed kan få den hjälp de behöver. Detta syfte kan tyckas vällovligt, men regeringens politik bygger dessvärre på den felaktiga och illa underbyggda tesen att det saknas tillräcklig information och kännedom om elevernas kunskaper och att det är därför elever inte når målen. I själva verket har de lärare som undervisar i grundskolans tidiga år en mycket god insikt i elevernas kunskapsutveckling och vet vilka elever som behöver mer stöd och hur detta stöd bör utformas. Trots detta hävdar regeringen att lärarna saknar dessa kunskaper och underkänner med andra ord en hel yrkeskår.

Orsaken till att eleverna inte når målen är att de aldrig får den hjälp och stimulans som de har behov av – och har rätt till. Trots att lärarna vet vilka åtgärder som behöver vidtas har de ingen möjlighet att fatta beslut på enbart pedagogiska grunder eftersom de inte har tillräckliga resurser till sitt förfogande.

Det är tydligt att det behövs mer resurser till skolan och framför allt till fler lärare. Skolverkets utvärdering av statsbidraget till personalförstärkningar i skola och fritidshem visar också att kommunerna har prioriterat att ge stöd till de elever som har störst behov. Detta talar också för att det finns kännedom om vilka elever som behöver stöd, men att det dessvärre

är en ekonomisk fråga om de ska få denna hjälp. Regeringen vidtar dock inga åtgärder för att förbättra skolornas ekonomiska förutsättningar att ge eleverna mer stöd och stimulans för att nå målen. I stället fattar den beslut som ytterligare försämrar för eleverna, t.ex. genom att sänka kvaliteten på lärutbildning med inriktning på grundskolans tidigare år, vilket gör att lärarna kommer att få sämre förutsättningar att utföra sitt uppdrag i skolan.

Vänsterpartiet har även principiella invändningar mot en ökad användning av nationella prov. I en decentraliserad målstyrd skola måste utvärderingarna ske lokalt och sammanställas nationellt. Nationella prov förutsätter att alla elever lär sig samma saker, vilket riskerar att styra undervisningen med dess innehåll på samma sätt som betygen gör. Detta motverkar utvecklingen mot pedagogiskt nytänkande och mångfald som i dag sker lokalt ute på skolorna. Det blir mycket svårare för lärarna att ta hänsyn till elevernas individuella kunskapsutveckling, som kan variera oerhört mycket i tidiga år. Undervisningen styrs mot några få mål, vilket ger eleverna färre kunskaper och en sämre bildning. Den stress som många elever redan i år 5 känner inför de nationella proven flyttas nedåt i åldrarna. Det är givetvis negativt för lärandet, men kan också medverka till en sämre hälsa på längre sikt. Vår slutsats är därför att de nationella proven måste användas mycket sparsamt.

3. Riksdagens tidigare uttalande om skriftlig information i samband med utvecklingssamtal, punkt 2 (s, mp)

av Marie Granlund (s), Mikael Damberg (s), Louise Malmström (s), Ibrahim Baylan (s), Peter Hultqvist (s), Mats Pertoft (mp) och Thomas Strand (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2006/07:Ub15 yrkande 2 och 2006/07:Ub16 i denna del och avslår proposition 2006/07:86 punkt 2 och motion 2006/07:Ub14 yrkande 1 i denna del.

Ställningstagande

Betyg och betygsliknande omdömen hör inte hemma i de yngre barnens utbildning. Därför införde den socialdemokratiska regeringen, januari 2006, individuella utvecklingsplaner för alla barn. De individuella utvecklingsplanerna är fortfarande ett nytt instrument i den svenska skolan som bör ges en reell chans att verka. På vissa håll har de individuella utvecklingsplanerna använts under längre tid och uppskattas av både lärare och föräldrar. Utvecklingsplanerna är av framtidsytande karaktär där läraren, eleven och föräldrarna i samverkan sätter upp mål för eleven. Eleverna får

ökat inflytande och ansvar över sitt lärande. Utvecklingsplanerna beskriver även konkret vilka insatser skolan ska göra för att eleven ska utvecklas i riktning mot skolans mål. Föräldrarna får också genom sin medverkan inflytande över och kunskap om sitt barns kunskapsutveckling. Arbetet med individuella utvecklingsplaner har således nyligen kommit i gång. Givetvis behöver detta arbete få tid att sätta sig och utvecklas innan nya direktiv kommer uppifrån som påverkar detta arbete. Under de första skolåren mognar eleverna mycket olika. Därför är det extra viktigt att eleverna inte jämförs med varandra och att lärandet i den åldern bygger på lust. Barn som har svårt att följa med i skolan behöver framför allt ökade resurser och fler närvarande vuxna. Alla har rätt till en bra skola anpassad efter individuella behov. Att införa betygssystem i låga åldrar öppnar i stället för betygssystem i låga åldrar, något som riskerar att medföra stress och en känsla av misslyckande hos elever. Ett betyg är till sin natur inte framåtsyftande utan en bedömning av det förgångna. Särskilt för yngre elever är det viktigt att skapa motivation och självförtroende. Betygssystem riskerar att verka i motsatt riktning. Regeringen har inte beskrivit den reglering man tänker sig, men risken för bristande likvärdighet är uppenbar då indikationer tyder på att det ska stå huvudmännen fritt att tillämpa sina egna system för omdömen. Grundskolan ska inte sortera barn efter vare sig kunskap eller social tillhörighet. Därför bör inte yngre barns kunskapsutveckling sammanfattas med trubbiga instrument som siffror, bokstäver eller några få ord. I dag finns möjligheten för föräldrar att få skriftliga omdömen om sina barns kunskaper. Men vi vänder oss kraftigt emot betygssystem som i praktiken nu kommer att kunna ges för 7-åringar. I de tidiga åldrarna ska utvärderingar vara av framåtsyftande och uppmuntrande karaktär, inte sätta stämpel och kategorisera små barn.

4. Riksdagens tidigare uttalande om skriftlig information i samband med utvecklingssamtal, punkt 2 (v)

av Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ub14 yrkande 1 i denna del och avslår proposition 2006/07:86 punkt 2 och motionerna 2006/07:Ub15 yrkande 2 och 2006/07:Ub16 i denna del.

Ställningstagande

Eleverna i dagens skola upplever ofta lärandet endast som ett medel för att få bra betyg. De intensivpluggar inför enstaka prov och lär sig snabbt en strategi för att nå så höga poäng som möjligt. Förekomsten av betyg gör att intresset fokuseras på kunskap som är lätt att mäta, och proven premierar i hög grad ytliga faktakunskaper som inte sätts in i något sammanhang. Det är ett förhållningssätt som hindrar en helhetssyn, som inte stimulerar eleverna till att kritiskt analysera och dra egna slutsatser och som skapar negativ stress hos eleverna. Det leder dessutom till att fokus blir endast på en begränsad del av läroplanens och kursplanernas mål.

5. Vissa tillkännagivanden, punkt 3 (v)

av Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ub14 yrkandena 2–5.

Ställningstagande

Det finns inget pedagogiskt värde i betygen. Tvärtom kan betyg leda till minskad lust och motivation till studier. Den som gång på gång misslyckas och får dåliga betyg tappar lätt tron på sig själv och får en negativ självbild. Betyg leder till en begränsad syn på hur kunskap utvecklas. Det går heller inte att sätta rättvisa betyg. Betyg bidrar till konkurrens och utslagning i samhället. De medverkar också till den sociala snedrekryteringen till högre studier. Därför bör betygen avskaffas. De graderade betygens informationsvärde är begränsat. I utvecklingssamtalen kan eleverna däremot få en betydligt mer nyanserad och fullständig bild. Där finns möjlighet att prata om sådant som hör ihop med elevens personliga utveckling och mognad, värderingar, upplevelser och förväntningar. Kunskapsutvecklingen både inom enskilda ämnen och i relation till läroplanens mål kan diskuteras, saker som ofta inte kommer fram i andra sammanhang och som eleven bör fundera över och kanske förbättra.

Tillsammans kan elev, föräldrar och lärare formulera en individuell studieplan för att eleven på ett bättre sätt ska kunna använda sina resurser. Planen är också en bekräftelse på vad skolan åtar sig att göra för att möta den enskilda elevens specifika behov och önsknings. I samtalet kan också eleven lämna synpunkter på undervisningen och också ge förslag till förändringar. Vänsterpartiet vill att utvecklingssamtalen blir ett obligatoriskt inslag även i gymnasieskolan.

Vänsterpartiet vill ersätta de graderade betygen med ett intyg på genomförd utbildning när eleven nått upp till de kunskapsmål som finns angivna i läroplan och kursplaner.

Vänsterpartiet anser också att betygen inom det nuvarande betygssystemet ska kunna överklagas. 1999 års skollagskommitté hade bl.a. i uppdrag att stärka elevernas rättssäkerhet. Som ett led i detta föreslog därför kommittén att elever ska kunna ompröva sina betyg. Det är en av de viktigaste frågorna för den enskildes rättssäkerhet att regler om överklagande och omprövning finns. Det är också av yttersta vikt att vi eftersträvar en skola där eleverna känner sig fria att uttala sina åsikter och att lyfta fram problem som de ser.

Vänsterpartiet ser emellertid en risk för att det bara är ”starka” elever som utnyttjar möjligheten att överklaga betyg. Frågan bör därför utredas inför en ny skollag så att möjligheten är reell för alla elever.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2006/07:86 Vissa skolfrågor:

1. Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om att riksdagens tidigare uttalanden om avstämningsstillfällen i grundskolan inte längre skall gälla (avsnitt 4).
2. Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om att riksdagens tidigare uttalanden om skriftlig information i samband med utvecklingsamtal i grundskolan och motsvarande skolformer inte längre skall gälla (avsnitt 5).

Följdmotioner

2006/07:Ub14 av Rossana Dinamarca m.fl. (v):

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2006/07:86 Vissa skolfrågor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att betygen bör avskaffas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utvecklingssamtalen blir ett obligatoriskt inslag även i gymnasieskolan.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ersätta de graderade betygen med ett intyg på genomförd utbildning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda rätten för elever att överklaga betyg.

2006/07:Ub15 av Marie Granlund m.fl. (s):

1. Riksdagen avslår regeringens förslag om att godkänna vad regeringen föreslår om att riksdagens tidigare uttalanden om avstämningsstillfällen i grundskolan inte längre ska gälla (avsnitt 4).
2. Riksdagen avslår regeringens förslag om att godkänna vad regeringen föreslår om att riksdagens tidigare uttalanden om skriftlig information i samband med utvecklingsamtal i grundskolan och motsvarande skolformer inte längre ska gälla (avsnitt 5).

2006/07:Ub16 av Mats Pertoft m.fl. (mp):

Riksdagen avslår proposition 2006/07:86 i sin helhet.